

STORTINGET

Innst. 487 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:186 S (2024–2025)

**Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Kathy Lie og Freddy André Øvstegård om barns ret-
tigheter inn i sosialtjenesteloven – et styrket barne-
og familieperspektiv i Nav**

Som ledd i komiteens behandling av representant-
forslaget ble det åpnet for skriftlige innspill.

Forslag 1 behandles etter forretningsordenen § 39
annet ledd bokstav e (avvises).

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på
stortinget.no.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å inn-
lemme prinsippet om barnets beste i sosialtjeneste-
loven.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at barns behov
systematisk kartlegges i Navs saksbehandling.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stor-
tinget i statsbudsjettet for 2026 med en vurdering
av om prinsippet om barnets beste bør innlemmes
i folketrygdloven og Nav-loven.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse
for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 24. april 2025 om statsrådens
vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 30. april
2025 følger vedlagt. Svarbrevet ligger som vedlegg til
innstillingen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeider-
partiet, Tone E. Berge Hansen, Per Vidar
Kjølmoen, Torbjørn Vereide og Bente Irene
Aaland, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna
Molberg og Aleksander Stokkebø, fra
Fremskrittspartiet, Alf Erik Bergstøl
Andersen og Dagfinn Henrik Olsen, fra
Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø og
lederen Freddy André Øvstegård, fra
Senterpartiet, Stian Bakken, og fra Rødt,
Emma Watne, viser til Representantforslag 186 S
(2024–2025) fra representanter fra Sosialistisk Venstre-
parti om barns rettigheter inn i sosialtjenesteloven – et
styrket barne- og familieperspektiv i Nav. Komiteen
viser til at Stortinget 24. april 2025 vedtok at forslag 1
«behandles etter forretningsordenen § 39 annet ledd
bokstav e (avvises)» og derfor ikke blir behandlet i
denne innstillingen.

Komiteen viser til forslaget om å få en kartlegging
av barns behov i Navs saksbehandling, og å få en vurde-
ring av om prinsippet om barnets beste bør innlemmes
i folketrygdloven og Nav-loven.

Komiteen viser til at barnets beste som grunnleg-
gende hensyn er lovfestet i Grunnloven § 104, og at bar-
nekonvensjonen artikkel 3 er inkorporert i norsk lov.

Komiteen viser til at Arbeids- og velferdsdirektoratet i sitt tildelingsbrev for 2023 fikk i oppdrag å utrede når veiledere i Nav-kontoret skal snakke direkte med barn som berøres av sosiale tjenester. Komiteen viser videre til at Arbeids- og velferdsdirektoratet lanserte en veileder for barnets beste vurderinger i hele arbeids- og velferdsforvaltningen våren 2024, og at dette er videreført og tydeliggjort i tildelingsbrevet for 2025.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter intensjonen om hensynet til barns beste, og viser derfor til at dette hensynet allerede er lovfestet i Grunnloven § 104 og at barnekonvensjonens artikkel 3 er inkorporert i norsk lov. Det er derfor allerede gjeldende rett at hensynet til barnets beste skal vurderes i alle saker hvor barn er berørt.

Disse medlemmer anerkjenner også at dette prinsippet ikke har vært ivaretatt i tilstrekkelig grad i alle saker knyttet til sosialtjenesteloven, og viser til Helsetilsynets tilsyn med Nav-kontorer.

Disse medlemmer er likevel ikke sikre på om en innlemmelse av prinsippet om barnets beste i sosialtjenesteloven, og for den saks skyld Nav-loven og folketrygdloven, vil være en hensiktsmessig måte å sikre at det som allerede er gjeldende rett, etterleves.

Disse medlemmer viser til statsrådens svarbrev med vurdering av representantforslaget. Statsråden skriver at undersøkelser direktoratet har gjennomført, viser at det er gjennom rundskriv, leders kompetanse og samarbeid med kolleger at saksbehandlere tilegner seg kunnskap om regelverket. Her viser disse medlemmer videre til at Arbeids- og velferdsdirektoratet, allerede våren 2024, lanserte en ny veileder for barnets beste-vurderinger i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. En av helsetilsynets anbefalinger i tilsynsrapporten fra 2024, basert på gjennomgangen i 2022–2023, var nettopp at Nav-kontorene bør bruke den nye veilederen i kartlegging, vurdering/beslutning og oppfølging av barnefamilier. Statsråden viser videre i sitt svarbrev til at arbeidet med å sikre at barneperspektivet ivaretas er tydeliggjort og videreført i tildelingsbrevet til Nav, og at det jobbes aktivt for å sikre at barns behov blir systematisk kartlagt i arbeids- og velferdsforvaltningens saksbehandling.

Disse medlemmer støtter derfor ikke representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at barnets beste etter gjeldende rett skal vurderes i alle saker hvor barn er berørt. Disse medlemmer visere videre til at barnets beste som grunnleggende hensyn allerede er lovfestet i Grunnloven § 104, og at barnekonvensjonen artikkel 3 er inkorporert i norsk lov. Disse medlemmer viser videre til at statsråden i svarbrevet til Stortinget skriver

at man nå jobber med å styrke barneperspektivet i arbeids- og velferdsforvaltningen. Statsråden ber om at arbeids- og velferdsdirektoratet får tid til å implementere veilederen om barns beste systematisk i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Disse medlemmer støtter dette og kommer derfor ikke til å stemme for forslagene fremmet i dette representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at barns rettigheter er forankret i Grunnloven § 104, som fastslår at barn har krav på respekt for sitt menneskeverd, rett til å bli hørt i saker som gjelder dem, og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser som berører barn. FNs barnekonvensjon, som er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven, forplikter Norge til å sikre at barns beste blir et reelt og styrende prinsipp i all forvaltning som angår barn.

Disse medlemmer viser til at praksis likevel tyder på at etterlevelsen av barns rettigheter, slik de er forankret i Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon, ikke fungerer tilfredsstillende. Tilsynsmyndigheter og fagpersoner har vært tydelige på at dagens praksis viser at Navs vurderinger i saker som angår barnefamilier, ofte ikke inkluderer en systematisk vurdering av barnas behov. Disse medlemmer er av den oppfatning at når praksisen ikke fungerer, må lovverket tydeliggjøres, og det er et behov for å skjerpe sektorlovene som regulerer velferdstjenestene. Verken sosialtjenesteloven, folketrygdloven eller Nav-loven inneholder bestemmelser om barnets beste eller barns rett til å bli hørt, noe som svekker barns rettsstilling. For å sikre at Nav-kontorene faktisk ivaretar barns behov på en systematisk og forpliktende måte, er det nødvendig at disse lovene styrkes og at barns rettigheter eksplisitt innlemmes i lovverket.

Disse medlemmer viser til rekken av tilsynsrapporter og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjennomføre en utredning i tett dialog med barn og unge og deres organisasjoner, om å innlemme prinsippet om barnets beste og de grunnleggende prosessrettighetene for barn i sosialtjenesteloven, og komme tilbake til Stortinget.»

Komiteen viser for øvrig til partiers merknader under de enkelte forslagene i representantforslaget under.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet anerkjenner viktigheten av å ivareta barns behov i møte med offentlige tjenester. Disse medlemmer mener likevel at dette i hovedsak bør sikres gjennom god praksis og ledelse, ikke gjennom ytterligere lovfesting.

Disse medlemmer er kritiske til en utvikling der generelle prinsipper konkretiseres gjennom detaljerte bestemmelser i velferdslovgivningen. Dette kan føre til mer byråkrati og rettsliggjøring, uten nødvendigvis å hensynta barna bedre.

Representantforslagets forslag 2

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at barns særskilte behov må kartlegges for at barns beste kan bli tilstrekkelig vurdert. Eksempler fra tilsynsrapporter om at sosial hjelp ikke treffer, fordi barnet selv ikke har blitt spurt, kan unngås.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at barns behov systematisk kartlegges i Navs saksbehandling.»

Representantforslagets forslag 3

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt understreker at flere av problemstillingene knyttet til barns beste i sosialtjenesteloven også gjelder i arbeidet etter folketrygdloven og Nav-loven, og mener derfor at dette bør vurderes.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2026 med en vurdering av om prinsippet om barnets beste bør innlemmes i folketrygdloven og Nav-loven.»

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet går imot forslag 3 i representantforslaget.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Rødt set fram følgjande forslag:

«Stortinget bed regjeringa i samband med statsbudsjettet for 2026 gje ei vurdering av om nivået på statlege trygdeytningar varetek prinsippet om kva som er best for bornet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at barns behov systematisk kartlegges i Navs saksbehandling.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjennomføre en utredning i tett dialog med barn og unge og deres organisasjoner, om å innlemme prinsippet om barnets beste og de grunnleggende prosessrettighetene for barn i sosialtjenesteloven, og komme tilbake til Stortinget.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2026 med en vurdering av om prinsippet om barnets beste bør innlemmes i folketrygdloven og Nav-loven.

Forslag fra Senterpartiet og Rødt:

Forslag 4

Stortinget bed regjeringa i samband med statsbudsjettet for 2026 gje ei vurdering av om nivået på statlege trygdeytningar varetek prinsippet om kva som er best for bornet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:186 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie og Freddy André Øvstegård om barns rettigheter inn i sosialtjenesteloven – et styrket barne- og familieperspektiv i Nav – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 26. mai 2025

Freddy André Øvstegård

leder

Torbjørn Vereide

ordfører

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
BSK/inv

Vår ref
25/1649-

Dato
30. april 2025

Svar på representantforslag 186 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Kathy Lie og Freddy André Øvstegård om barns rettigheter inn i sosialtjenesteloven - et styrket barne- og familieperspektiv i Nav (dokument 8:186 S (2024-2025))

Jeg viser til brev av 24. april 2025 fra arbeids- og sosialkomiteen, der det blir spurt om min vurdering av representantforslag 186 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Kathy Lie og Freddy André Øvstegård. Forslaget gjelder en systematisk kartlegging av barns behov i Navs saksbehandling og om prinsippet om barns beste bør innlemmes i folketrygdloven og Nav-loven.

Jeg er enig med representantene i at det er viktig at arbeids- og velferdsforvaltningen gjør konkrete vurderinger om barnets beste i alle saker og beslutninger som direkte eller indirekte berører barn.

Representantene ber regjeringen sørge for at barns behov blir systematisk kartlagt i Navs saksbehandling, og at regjeringen gjør en vurdering av om prinsippet om barns beste bør innlemmes i folketrygdloven og lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav-loven).

Barnets beste som grunnleggende hensyn er allerede lovfestet i Grunnloven § 104, og barnekonvensjonen artikkel 3 er inkorporert i norsk lov. Etter gjeldende rett skal derfor hensynet til barnets beste vurderes i alle saker hvor barn er berørt. Det betyr at barns behov skal kartlegges når arbeids- og velferdsforvaltningen fatter beslutninger som berører barn.

Som representantene viser til, fant Helsetilsynet i et landsomfattende tilsyn med de sosiale tjenestene i Nav i 2022-2023 at Nav-kontorene i for liten grad kartla barns behov i saksbehandlingen, og at det ikke alltid ble gjennomført konkrete vurderinger av barnets

beste. Det er ikke gjennomført tilsvarende undersøkelser av de andre lovene arbeids- og velferdsforvaltningen forvalter.

Arbeids- og velferdsdirektoratet lanserte våren 2024 en veileder for barnets beste-vurderinger i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Veilederen retter seg mot veiledere i arbeids- og velferdsforvaltningen som gir oppfølging og fatter vedtak, ledere, til dem som utarbeider rundskriv og annet faglig materiale og til dem som utvikler nye systemer for ytelser og tjenester. Implementeringen av veilederen innebærer oppdatering av rundskriv og utarbeidelse av faglige standarder og skal påvirke ledelse, kompetanse og kultur. Veilederen ligger også til grunn for utvikling av nye systemer for ytelser og tjenester i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Direktoratet mener at denne typen tiltak vil ha større reell betydning for kvaliteten på saksbehandlingen, enn en lovbestemmelse som ikke sier noe konkret om hvordan barnets beste skal kartlegges, vurderes og vektas.

Undersøkelser direktoratet har gjort, viser at det er rundskriv, leders kompetanse og gjennom samarbeid med kollegaer at saksbehandlerne tilegner seg kunnskap om regelverket, herunder endringer i regelverket. For å sikre at veilederen implementeres på alle aktuelle områder, kartlegger Arbeids- og velferdsdirektoratet nå systematisk hvilke bestemmelser som omfatter barnets beste vurderinger i alle lover arbeids- og velferdsforvaltningen forvalter. En av Helsetilsynets anbefalinger etter det landsomfattende tilsynet med de sosiale tjenestene var at Nav-kontorene bør bruke barnets beste-veilederen i kartlegging, beslutning og oppfølging av barnefamilier.

Det er viktig for meg at barneperspektivet prioriteres høyt i arbeids- og velferdsforvaltningen, og departementet har derfor fulgt dette opp over tid. I tildelingsbrevet for 2023 fikk Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag å *«utrede når veiledere i Nav-kontoret skal snakke direkte med barn som berøres av sosiale tjenester»*, og dette er et pågående arbeid som jeg følger opp. I tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet for 2025 er tidligere oppdrag om ivaretagelse av barneperspektivet videreført og tydeliggjort. Direktoratet fikk i oppdrag å *«fortsette arbeidet med å tydeliggjøre hvordan barnets beste-vurderinger brukes i saksbehandlingen i arbeids- og velferdsforvaltningen og bidra til å sikre at barneperspektivet ivaretas i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Departementet vil ha en nærmere dialog med direktoratet om temaet.»*

Jeg mener at regjeringen allerede er godt i gang med å sikre at barns behov blir systematisk kartlagt i arbeids- og velferdsforvaltningens saksbehandling, og at det derfor på nåværende tidspunkt ikke er behov for øvrige grep.

Når det gjelder spørsmålet om regulering av barnets beste-vurdering i folketrygdloven og Nav-loven, er jeg usikker på om regulering i særlovgivningen nødvendigvis vil endre praksis. Gjentakelser i lovverket av rettigheter som allerede følger av barnekonvensjonen og Grunnloven, er ikke nødvendigvis en egnet måte å styrke barnets beste-vurderinger i arbeids- og velferdsforvaltningen. Rettighetene er allerede grunnlovsfestet. Regulering i lov kan øke bevisstheten for både saksbehandlere og brukere, men reiser også prinsipielle

spørsmål om bruk av lovgivning når formålet ikke er å endre gjeldende rett. Lovfesting av allerede gjeldende rett kan bidra til et mer uklart rettskildebilde og komplisere tolkningen dersom lovens øvrige bestemmelser må tolkes i lys av tre nivåer av rettsregler; Grunnloven, barnekonvensjonen og lovens egne menneskerettighetsbestemmelser.

Det har etter hva jeg forstår ikke vært gjort noen overordnet og prinsipiell vurdering av hvorvidt hensynet til barnets beste systematisk skal lovfestes i all relevant særlovgivning. De senere årene har dette hensynet blitt lovfestet i enkelte særlover, slik som opplæringsloven, utlendingsloven og politiloven. Jeg kjenner imidlertid ikke til at det har vært evaluert i hvilken grad lovfesting i særlovgivningen har ført til at barnets beste-vurderinger gjøres i større grad enn tidligere. Jeg er derfor av den oppfatning at vi bør være varsomme med å regelfeste dette hensynet i enkelte særlover uten at dette først er grundig utredet, selv om det kan øke bevisstheten hos saksbehandlere og brukere.

Min samlede vurdering er at det viktigste vi kan gjøre for å styrke barneperspektivet i arbeids- og velferdsforvaltningen er å gi Arbeids- og velferdsdirektoratet tid til å implementere veilederen om barns beste systematisk i hele arbeids- og velferdsforvaltningen. Departementet vil følge med på arbeidet med implementeringen av veilederen om barns beste.

Med hilsen

Tonje Brenna

